

bisa
perspective.brussels
brussels instituut voor statistiek en analyse

CONJUNCTUUR- BAROMETER VAN HET BRUSSELS GEWEST

Nr 43 - Herfst 2025

HALFJAARLIJKS

PRODUCTIETEAM

Auteurs

Bram DE LANGE, Mattéo GODIN en Mathilde POURTOIS

Wetenschappelijk comité

Aina ASTUDILLO FERNANDEZ, Sabine CIPRIANO, Dries CUYVERS, Virginie MAGHE en Toon VERMEIR

Wetenschappelijke coördinatie van het Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA)

Astrid ROMAIN

COVER

Concerto – Communication Agency

Foto's: @ Batin BALTALILAR

LAY-OUT

ARTOOS GROUP

VERTALING

Vertaald van het Frans naar het Nederlands door Translation Team Perspective

Herlezing: Bram DE LANGE

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Astrid ROMAIN, Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse (BISA)

VOOR MEER INFORMATIE

Brussels Instituut voor Statistiek en Analyse

bisa@perspective.brussels - <http://www.bisa.brussels/>

CONJUNCTUUR- BAROMETER VAN HET BRUSSELS GEWEST

Nr 43 - Herfst 2025

HALFJAARLIJKS

bisa

perspective.brussels

brussels instituut voor statistiek en analyse

INHOUDSTAFEL

DE BELANGRIJKSTE CONJUNCTUURKENMERKEN	7
1. MACRO-ECONOMISCHE CONTEXT	9
1.1. De wereldeconomie groeide minder snel in 2024, ondanks de heropleving van de internationale handel	9
1.2. De Amerikaanse handelstarieven zenden een schok door de wereldeconomie, maar de groei blijft robuust begin 2025	10
1.3. Ontwikkelingen in de eerste jaarhelft van 2025 in België en de eurozone	11
1.4. Wat zeggen de laatste verwachtingen?	12
1.5. Wat zijn de risico's die de toekomstige ontwikkelingen kunnen sturen?	13
2. CONJUNCTUUR IN BRUSSEL	15
2.1. Recente evolutie van de economische marktactiviteit	15
2.2. Analyse van de Brusselse marktactiviteit per bedrijfstak	17
2.3. Werkgelegenheid en werkloosheid	21
GLOSSARIUM	27
REFERENTIES	30
LIJST VAN TABELLEN	31
LIJST VAN GRAFIEKEN	31

De grafieken, tabellen en commentaren werden opgemaakt op basis van de informatie die beschikbaar was op **10 november 2025**, tenzij anders vermeld.

DE BELANGRIJKSTE CONJUNCTUURKENMERKEN

De wereldeconomie groeide met 3,3 % in 2024. Een hogere geopolitieke onzekerheid leidde tot een sterke toename in internationale handel ten aanzien van een jaar eerder. 2025 riep de onzekerheid echter geen halt toe, maar deed ze verder toenemen. Angst en onzekerheid omtrent de hoogte van Amerikaanse handelstarieven deden de internationale handel verder toenemen in het eerste kwartaal van 2025, en dalen in het tweede kwartaal. Hoewel de **aankondiging van de Amerikaanse handelstarieven initieel een schokgolf door de wereldeconomie stuurden, houdt de wereldeconomie goed stand** en herstellen vertrouwensindicatoren zich, zij het in beperkte mate. **Voor 2025 en 2026 wordt een lichte daling in wereldwijde economische groei verwacht, naar respectievelijk 3,2 % en 3,1 %.**

De trends doorheen 2024 en 2025 zijn voor de eurozone en België erg gelijkaardig. Hun economische groei werd voornamelijk gedragen door de consumptie van de huishoudens en investeringen. De sterke toename van de internationale handel bracht een **positieve groei-impuls met zich mee voor de industrie** in 2024 en het eerste trimester van 2025. De meest recente voorspellingen voor wat betreft de economische groei voor de **eurozone**, ramen deze op 1,2 % in 2025 en 1,1 % voor 2026. Voor **België** gaan de voorspellingen uit van een **gelijkaardig groeipad**. Geopolitieke onzekerheid/conflicten, onstabielheid op de financiële markten, onrust over de hoge overheidsschulden vormen **belangrijke risicofactoren** die van invloed kunnen zijn op deze laatste vooruitzichten.

In het **Brussels Gewest bleef de groei in de marktsector beperkt**. In de eerste helft van 2025 steeg de marktactiviteit met 0,1 % jaar op jaar. **Met de lagere inflatie in 2025 kwam ook een hernieuwd optimisme bij de Brusselse ondernemers en consumenten**. Als teken van dit optimisme namen de **investeringen van de marktactiviteiten toe** met 1,2 % in de eerste helft van 2025, jaar op jaar. De sectoren die hun investeringen opvoerden, zijn hoofdkantoren en adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer, IT-activiteiten, evenals de voedingsindustrie en de farmaceutische industrie.

Begin 2025 waren er uiteenlopende evoluties in de verschillende bedrijfstakken van de Brusselse marktsector. Onder de activiteiten die de voorbije jaren terugliepen, **kromp de verwerkende industrie opnieuw** (- 6 %), voornamelijk door de afname van de activiteit in de **automobieliindustrie**, als gevolg van de **sluiting van de Audi-site op 25 februari 2025**. De **bouwsector** kende daarentegen een **duidelijk herstel** in de eerste helft van 2025, met een **groei van 10 %** jaar op jaar. Dit herstel was vooral uitgesproken in de **bouw van gebouwen en de ontwikkeling van bouwprojecten** (+ 15 %), evenals in de **gespecialiseerde bouwwerkzaamheden** (+ 9 %). De activiteit in de **weg- en waterbouw** bleef echter dalen (- 7 %).

De gewestelijke budgettaire beperkingen en een gebrek aan een Brusselse regering kunnen het herstel van dit segment, dat sterk afhankelijk is van publieke investeringen, beperken.

De bedrijfstak van de diensten behield globaal gezien haar activiteitsniveau. De **zakelijke dienstverlening**, de voorbije jaren de belangrijkste motor van de Brusselse groei, **kromp licht** (- 1 %), terwijl de **persoonlijke diensten bescheiden groeide** (+ 1 %). Binnen de persoonlijke diensten lieten **eet- en drinkgelegenheden** en **accommodatie** een **toename zien van hun activiteit** met respectievelijk **4 % en 9 %**, terwijl de **commerciële activiteiten** verder afnamen.

In een context van gestabiliseerde economische marktactiviteit, gekenmerkt door een terugval in de sector van de zakelijke diensten, **daalde het aantal Brusselse loontrekkenden in de eerste helft van 2025**. De daling bleef wel **beperkt**: medio 2025 lag het aantal loontrekkenden nog steeds hoger dan in dezelfde periode van het voorgaande jaar. Het arbeidsvolume kromp eveneens, maar alleen in het eerste kwartaal van 2025, om in het tweede kwartaal weer licht toe te nemen. **De Brusselse loontrekkende tewerkstelling evolueerde minder gunstig dan op nationaal niveau** in de eerste helft van 2025. Dit vormt een trendbreuk tegenover 2023 en 2024, toen Brussel een gunstiger evolutie kende dan België als geheel.

Na een jaar van aanzienlijke schommelingen in 2024 evolueerde het gebruik van uitzendarbeid terug volgens een rustiger ritme. **In 2025 stabiliseerde de uitzendarbeid op een niveau dat hoger lag dan in 2024**, maar nog steeds lager dan in 2022 en 2023. Over de eerste tien maanden van 2025 toonden de **Brusselse ondernemingen hernieuwd optimisme op het vlak van aanwervingen**, vooral in de belangrijke sector van de zakelijke dienstverlening.

Het aantal Brusselse werklozen bleef toenemen, maar op een gematigder tempo sinds het laatste kwartaal van 2024. In de eerste drie kwartalen van 2025 bedroeg de gemiddelde kwartaalgroei 0,8 %, tegenover een gemiddelde kwartaalgroei van 3 % in 2023-2024. In tegenstelling tot de voorgaande jaren **was de stijging sinds begin 2025 voornamelijk afkomstig van langdurig werklozen** (twee jaar of langer). De stijging van de werkloosheid was in 2023 nog toe te schrijven aan kortstondig werklozen (minder dan een jaar) en in 2024 aan werklozen met een duur van één tot twee jaar.

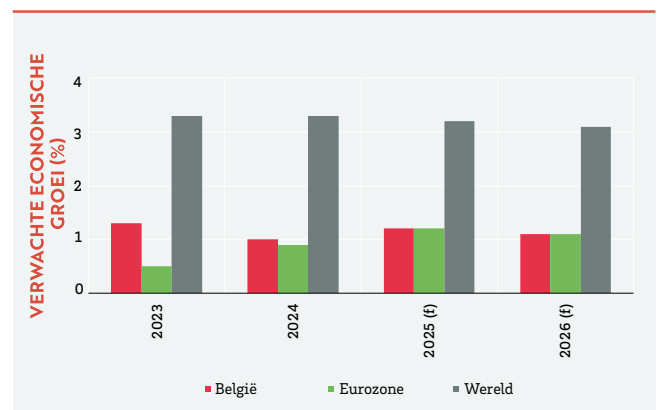
1. MACRO-ECONOMISCHE CONTEXT

1.1. DE WERELDECONOMIE GROEIDE MINDER SNEL IN 2024, ONDANKS DE HEROPLEIVING VAN DE INTERNATIONALE HANDEL

In 2024 zette de wereldeconomie een economische groei neer van 3,3% (zie grafiek 1), een lichte vertraging in vergelijking met een jaar eerder (+ 3,5 %). De voornaamste wereldwijde trends doorheen 2024 laten zich als volgt samenvatten¹:

- › De wereldwijde handel herleefde. Een sterk toegenomen geopolitieke onzekerheid (zie grafiek 2) deed bedrijven wereldwijd de stap zetten naar voorraadopbouw. De wereldhandel groeide vooral sterk in het tweede en derde kwartaal (+ 1,5 % gemiddeld jaar-op-jaar). Naar het jaareinde toe verzwakte de groei in de wereldwijde handel;
- › De groei van de internationale handel zorgde tegelijk voor een impuls voor de wereldwijde nijverheidssector. Parallel met de groeivertraging eind 2024 van de wereldhandel, daalde ook de activiteit in deze sector;
- › De wereldwijde koopkracht veerde op door een verdere daling van de inflatie en een verder verbeterende arbeidsmarkt. De werkloosheids- en werkgelegenheidsgraad dichtten de kloof verder met de situatie van vóór COVID;
- › De dienstensector profiteerde van deze toename in koopkracht. Haar activiteit nam meer toe dan deze van de nijverheidssector;
- › De toename in koopkracht leidde niet echt niet tot een evenredige toename in consumentenvertrouwen en consumptie. Geopolitieke onzekerheid en de episode van de jaren 2021-2023 van erg hoge inflatie, deden huishoudens uit voorzorg meer sparen.

GRAFIEK 1 : Evolutie van het bbp van de wereld, de eurozone en België

Bron: IMF (oktober, 2025) en FPB (september, 2025)

Noot: (f): vooruitzicht

Uiteenlopende prestaties in verschillende landen

In 2024 kende de VS met 2,8 % een erg sterke economische groei. Deze groei werd voornamelijk ondersteund door de private consumptie en de overheidsconsumptie. De Chinese economie zag haar economische groei doelstelling bewaarheid. In 2024 groeide deze economie met 5,0 %. De Chinese export leverde de grootste bijdrage aan de groei. Aan de andere kant blijft de private consumptie in China op een laag niveau noteren. De overheid probeert via stimulus de private consumptie aan te wakkeren, maar voorlopig dus zonder resultaat².

¹ Zie referenties ECB (februari, 2025); IMF (oktober, 2024); IMF (januari, 2025); IMF (april, 2025); OESO (december, 2024) en OESO (maart, 2025).

² Zie referenties OESO (maart, 2025); IMF (januari, 2025) en IMF (april, 2025).

De economie van de eurozone en België groeide, maar het groeiritme vertraagde in België

De economische groei in de **eurozone** klokte af op 0,9 % in 2024 (zie grafiek 1), ten opzichte van 0,5 % in 2023. De **voornaamste bijdragen** tot de groei werden geleverd door de consumptie van de huishoudens en de overheden. De bedrijfsinvesteringen in de eurozone daalden sterk jaar-op-jaar: onzekerheid en stringente leenvoorwaarden lagen hier aan de basis. **De groei van de Belgische economie vertraagde naar 1,0 % in 2024, komende van 1,3 % in 2023** (zie grafiek 1). Net zoals in de eurozone, werd de groei vooral gedreven door de consumptie van de huishoudens en de overheden. Daarnaast werd de groei in België ook aangejaagd door de bedrijfsinvesteringen³.

De inflatie daalde wereldwijd verder naar haar historisch gemiddelde

De inflatie nam wereldwijd verder af in 2024, hoewel aan een trager tempo dan het voorgaande jaar. Wereldwijd daalde de inflatie van een gemiddelde van 6,6 % in 2023, naar 5,6 % in 2024. In de **eurozone** en **België** bedroeg de inflatie over deze periode respectievelijk 2,4 % en 3,1 %. Stijgende dienstprijzen waren de voornaamste oorzaak van het inflatieniveau in 2024, zowel wereldwijd als meer lokaal op het niveau van de eurozone en België⁴.

1.2. DE AMERIKAANSE HANDELSTARIEVEN ZENDEN EEN SCHOK DOOR DE WERELDECONOMIE, MAAR DE GROEI BLIJFT ROBUUST BEGIN 2025

De Amerikaanse importheffingen bepalen het economische sentiment

De **toegenomen onzekerheid omtrent de hoogte van de Amerikaanse invoerheffingen** drukte reeds zijn stempel op de wereldeconomie aan het einde van 2024 (zie grafiek 2). Dit zette zich door in het begin van 2025. Meerdere **indicatoren**, zoals het consumentenvertrouwen, het ondernemersvertrouwen, de kleinhandelsverkopen en het aantal aanwervingen en ontslagen, zetten het jaarbegin goed in, **maar leken in meerdere landen te verzwakken gedurende het eerste trimester van 2025**⁵. De wereldwijde internationale handel bleef standhouden, maar voornamelijk door een sterke toename van de handel tussen de Verenigde Staten en China. **Ondernemingen en consumenten wensten de verwachte toename van de Amerikaanse handelstarieven voor te zijn**, en kochten voluit Chinese goederen om hun voorraden uit te bouwen.

Liberation Day zendt een schokgolf doorheen de wereldeconomie

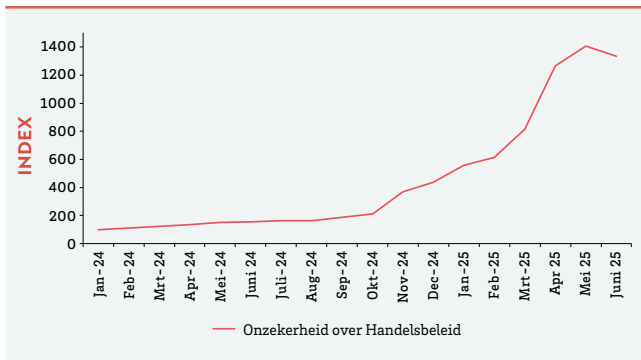
Kort na de inauguratie van de nieuwe Amerikaanse president, startten de Verenigde Staten met het opleggen of verhogen van geldende importtarieven ten aanzien van handelspartners. Op hun beurt reageerden deze handelspartners ook met het verhogen van hun invoertarieven ten aanzien van de Verenigde Staten. Op 2 april 2025 werd de nieuwe tarievenstructuur bekend gemaakt onder de noemer **"Liberation Day"**. De handelstarieven van de Verenigde Staten troffen vrijwel ieder land en waren in sommige gevallen erg hoog. Hun berekeningswijze miste bovendien een economische grondslag. **De bekendmaking van deze tarieven zond een schokgolf door de wereldwijde financiële markten.** De vrees voor een wereldwijde handelsoorlog en een zware economische tol nam sterk toe, eens te meer omdat enkele landen, waaronder China, erg hard terugslagen op de tarieven⁶. De bekendmaking van de tarieven veranderde niets aan de mondiale onzekerheid, en deed het gewogen gemiddelde tarief door de VS hoge toppen scheren (zie grafieken 2 en 3).

³ Zie referenties Europese Commissie (mei, 2025).

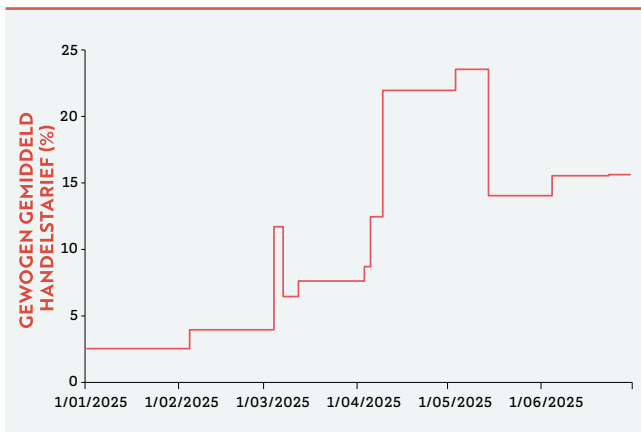
⁴ Zie referenties Europese Commissie (mei, 2025); IMF (januari, 2025); FPB (september, 2025).

⁵ Zie referenties IMF (april, 2025) en OESO (juni, 2025).

⁶ Een helder overzicht over de gebeurtenissen op het vlak van handelstarieven wordt gegeven in IMF (april, 2025).

GRAFIEK 2 : Evolutie onzekerheidsindex Handelsbeleid

Bron: Caldara, Iacoviello, Molligo, Prestipino & Raffo (2020) via Economic Policy Uncertainty⁷. De reeks is een index met als waarde 100 voor de maand januari 2024. De index is gebaseerd op het driemaandelijkse voortschrijdend gemiddelde.

GRAFIEK 3 : Gewogen gemiddeld handelstarief in de VS tijdens de eerste jaarhelft van 2025

Bron: IMF World Economic Outlook, editie juli 2025.

Noot: de verticale lijn markeert "Liberation Day". Het geldende handelstarief is een gewogen tarief volgens importwaarde van goederen.

De wereldeconomie doorstond de eerste jaarhelft toch beter dan verwacht. De wereldeconomie (exclusief de eurozone) groeide met respectievelijk 0,7 % en 0,9 % over de twee kwartalen van 2025⁸. **Deze degelijke prestatie was niet te wijten aan sterke onderliggende economische fundamenteën (bijvoorbeeld investeringen of consumptie), maar weerspiegelden andere elementen:**

- › **Enkele landen wisten via onderhandelingen met de VS een lager tarief te bekomen** dan waar economische voorspellers initieel rekening mee hielden. Zo beklonk het VK een basistarief van 10 % begin mei 2025;
- › **Internationale handel** ter ondersteuning van voorraadopbouw bleef aan de grondslag liggen van de economische groei.

1.3. ONTWIKKELINGEN IN DE EERSTE JAARHELFT VAN 2025 IN BELGIË EN DE EUROZONE

De economische groei in de eurozone steeg boven deze van België

Waar de Belgische economie in 2024 nog sterker groeide dan deze van de eurozone (1,0 % versus 0,9 %, zie grafiek 1), lijken de rollen sinds eind 2024 omgekeerd. Het groeitempo van

de eurozone tijdens de eerste jaarhelft overtrof dit van België. De economie van de eurozone groeide in de twee eerste kwartalen met 1,6 % en 1,5 % jaar-op-jaar. De **Belgische** economie groeide in deze periode aan een trager tempo van respectievelijk 1,1 % en 1,0 %.

In het eerste kwartaal van 2025 groeide de **productie van de industrie in de eurozone** sterk (+ 2,1 % op kwartaalbasis). Zoals meermaals vermeld profiteerde de industrie van een voorzorgeffect om Amerikaanse handelstarieven voor te zijn. In het tweede kwartaal was er een kleine terugval te merken

⁷ De indicator is gebaseerd op een tekstuele zoekopdracht in kwaliteitskranten wereldwijd, naar woorden, zinnen gelinkt aan onzekerheid over handelsbeleid: bv. Importtarieven. Voor meer informatie zie referenties Baker et al. (2016) en Caldara et al (2020).

⁸ Zie referenties ECB (september, 2025).

⁹ Zie referenties ECB (september, 2025) en INR (augustus, 2025).

in de productie van de industrie (- 0,2 %). De **dienstensector** van de eurozone kende een meer gelijkmatig groeiritme over de twee eerste kwartalen van 2025 (gemiddeld + 0,5 % op kwartaalbasis). **Voor de Belgische economie was de tendens over de eerste jaarhelft gelijkaardig met een industriële productie** die op kwartaalbasis erg sterk groeide in het eerste kwartaal (+ 5,0 %). In het tweede kwartaal kromp de productie (- 0,8 %). De productie van de **Belgische dienstensector** kende een meer stabiele groei dan deze van de industrie. Deze bedrijfstak groeide met 1,4 % en 0,2 % over de twee kwartalen¹⁰.

Hoewel de groeicijfers voor de industrie hoopvol lijken, dienen we te benadrukken dat op jaarbasis de industrie in de eurozone en België is gekrompen en deze bedrijfstak blijft kreunen onder structurele problemen.

Na een erg zwak 2024 versnelt de werkgelegenheidsgroei opnieuw

De groei van de binnenlandse werkgelegenheid (zie glossarium) versnelt in België. Over twee eerste trimesters nam de binnenlandse werkgelegenheid toe met 0,3 % en 0,6 % op jaarbasis. Over de bedrijfstakken heen, is het enkel de **dienstensector** die consistent een hoog groeiritme kan aanhouden (+0,8 % gemiddeld over de eerste jaarhelft). De **industrie** daarentegen ziet haar binnenlandse werkgelegenheid verder afnemen. Aan het einde van de eerste jaarhelft lag de binnenlandse werkgelegenheid 1,7 % lager dan een jaar eerder¹¹.

In de eurozone lag de groei van de binnenlandse werkgelegenheid iets hoger, met 0,7 % in het eerste en 0,6 % in tweede trimester (dit is een vertraging in vergelijking met 1,0 % gedurende dezelfde periode in 2024). Ook voor de eurozone zijn het de diensten die netto banen hebben gecreëerd¹².

1.4. WAT ZEGGEN DE LAATSTE VERWACHTINGEN?

De wereldeconomie groeit aan een constant tempo

De voornaamste boodschappen van de meest recente economische vooruitzichten luiden als volgt¹³:

- › De ingevoerde handelstarieven en de hogere geopolitieke onzekerheid wegen op de investeringen, de internationale handel en de bestedingen. Hierdoor wordt verwacht dat de **wereldwijde economische groei licht zou afnemen naar 3,2 % in 2025 en 3,1 % in 2026 (zie grafiek 1).**
- › Het effect van de tarieven zet een rem op de economische groei in de **VS. Omvangrijke investeringen in Artificiële Intelligentie (AI)** geven een positieve impuls aan de economische activiteit. Verwacht wordt dat de economische groei 2,0 % bedraagt in 2025 en 2,1 % in 2026.
- › De **Chinese** economische groei zou in de tweede jaarhelft van 2025 vertragen door een tragere exportgroei en een lage consumptiegroei. Voor 2025 en 2026 wordt een groei verwacht van respectievelijk 4,8 % en 4,2 %.

- › In de **eurozone** spelen er verschillende tegengestelde krachten die de economische groei vormgeven. Positieve elementen zoals soepele kredietvoorwaarden en een budgettaire stimulus van Duitsland worden tegengewerkt door verwachte bezuinigingen in andere grote economieën uit de eurozone. Hoewel economische onzekerheid zou wegen op de consumptie en de investeringen, verwacht men dat deze elementen wel de grootste bijdrage blijven leveren aan de economische groei. **De economie van de eurozone zou volgens de verwachtingen groeien met 1,2 % in 2025 en 1,1 % in 2026.**

De groei van de Belgische economie versnelt, vooral door toedoen van de consumptie en de investeringen

De meeste recente prognoses van het Federaal Planbureau suggereren een economische groei van 1,2 % in 2025 en 1,1 % in 2026. Wanneer de componenten onder de loep worden genomen, blijven de consumptie en de investeringen de

¹⁰ Zie referenties ECB (augustus, 2025), ECB (september, 2025) en Eurostat.

¹¹ Zie de arbeidsmarktstatistieken van de NBB.

¹² Zie referenties ECB (september, 2025).

¹³ Zie referenties ECB (september, 2025); IMF (juli, 2025); IMF (oktober, 2025) en OESO (september, 2025).

voornaamste aandrijvers van deze groei in de periode 2025-2026. De eerste factor wordt ondersteund door een stijgend reëel inkomen en een groei van de werkgelegenheid. De groei van de **investeringen** wordt op haar beurt ondersteund door een sterke groei van de **overheidsinvesteringen** (in infrastructuur en defensie) en de verbeterde afzetperspectieven hierdoor voor de betrokken ondernemingen gelinkt aan deze activiteiten. De overheidsconsumptie zou sterk dalen in 2026¹⁴.

De Belgische inflatie zou verder dalen

Voor 2025 wordt verwacht dat de inflatie verder zal dalen naar gemiddeld 2,4 %. De verwachtingen voor 2026 nadien gaan uit van een gemiddelde inflatie van 1,4 %. Deze laatste observatie wordt voornamelijk veroorzaakt door een sterke daling van de energieprijzen in vergelijking met het jaar 2025. De diensten dragen het meeste bij aan de respectievelijke niveaus van inflatie voor deze jaren.

De binnenlandse werkgelegenheid neemt verder toe. De rol van de marktsector in deze toename vergroot

De binnenlandse werkgelegenheid zou toenemen met 26 000 personen in 2025 (+16 400 in 2024). Deze toename manifesteert zich voornamelijk in **de tweede jaarhelft**. In 2026 bedraagt deze groei 38 300 personen. In 2025 en 2026 versnelt de jobcreatie in de marktsector. **In 2026 zou ook het gros van de werkgelegenheid gecreëerd worden in de marktsector**. De overheidssector neemt maar een bescheiden toename voor haar rekening (+0,1 %). Het aantal werklozen zou verder toenemen in 2025 (+25 200 personen) tot een werkloosheidsgraad van 6,1 %. De **maatregel van beperking van de werkloosheidsuitkeringen** die in 2026 ingaat, zal mede bijdragen aan de groei van de tewerkstelling en de werkloosheidsgraad (tot 6,4 % in 2026)¹⁵.

1.5. WAT ZIJN DE RISICO'S DIE DE TOEKOMSTIGE ONTWIKKELINGEN KUNNEN STUREN?

De voorspellingen in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op het toekomstscenario dat als het **meest waarschijnlijke** wordt beschouwd. Uiteraard zijn er **steeds risico's** die ervoor kunnen zorgen dat deze voorspellingen niet bewaarheid worden. De voornaamste risico's zijn de volgende¹⁶:

› Geopolitieke conflicten :

- De **Russisch-Oekraïense** oorlog blijft voortduren en de spanningen lopen hoog op. Het einde lijkt nog niet in zicht. Een verdere escalatie kan uiteraard grote gevolgen hebben voor de economische activiteit wereldwijd en in Europa.
- Meerdere **latente conflicten in het Midden-Oosten en Zuid-Amerika** (blijven) sluimeren. In regio's die verantwoordelijk is voor een groot deel van de wereldwijde olieproductie en -transport, dreigen escalaties van deze conflicten de **oliemarkten** te verstoren en de **inflatie** te doen opveren.

- › **Wereldwijde fragmentatie**. De wereldeconomie lijkt zich net als tijdens de Koude Oorlog weer te verdelen in kampen. Handelstarieven worden meer en meer gebruikt als wapen. De mate in hoeverre deze tendensen zich verder ontwikkelen, zal wegen op de economische groei.
- › **Extreme weerfenomenen** riskeren druk te zetten op de wereldwijde voedselproductie en zo de voedselprijzen op te drijven, met als mogelijk gevolg inflatoire druk op andere producten.
- › Het **volatiele handelsbeleid** van de Verenigde Staten vergroot de onzekerheid voor ondernemers en kan leiden tot een grotere economische krimp dan voorzien. Het verhogen van de handelstarieven riskeert bovendien tegenreacties vanuit de geviseerde staten. Het risico op een handelsoorlog, met gevolgen die niet te modelleren zijn, is daarom reëel.

¹⁴ In haar voorspellingen is het Federaal Planbureau uitgegaan van overheidsmaatregelen die gekend waren in september 2025. Eventuele nieuwe maatregelen door de lopende begrotingsonderhandelingen werden niet opgenomen.

¹⁵ In eerste instantie wordt ervan uitgegaan dat personen die hun uitkering verliezen toetreden tot de arbeidsmarkt, en dus actief op zoek gaan naar een job. Deze toename in het aantal personen zal hoger zijn dan het aantal arbeidsplaatsen wat erbij komt, vandaar de toename in werkloosheidsgraad desondanks het schrappen van uitkeringen.

¹⁶ Zie referenties Europese Commissie (mei, 2025); IMF (oktober, 2025) en OESO (september, 2025).

› **De financiële markten zijn erg volatiel hooggewaardeerd.**

Als reactie op de aangekondigde verandering van het handelsbeleid stegen de rentevoeten op Amerikaans staatspapier richting symbolische grenzen. Een **financiële schok** die de Verenigde Staten treft (bijvoorbeeld een verlies aan vertrouwen in de kredietwaardigheid van de Amerikaanse overheid of in de onafhankelijkheid van de Amerikaanse Centrale Bank kan wereldwijd tot vertrouwensverlies leiden en de groei van de wereldwijde economische activiteit doen dalen.

› De **overheidsschulden** blijven wereldwijd erg hoog en het lijkt erop dat de periode van lage rentevoeten voorbij is, wat de herfinanciering van schulden duurder maakt. De vrije beleidsruimte wordt bijgevolg beperkter en het risico op een (lokale) schuldencrisis stijgt, eens te meer daar de financiële markten gevoeliger zijn voor overheidstekorten en -schulden, wat rentevoeten op overheidsschuld sterk kan doen toenemen.

Anderzijds kunnen een aantal factoren een gunstige invloed uitoefenen op de economische activiteit en de inflatie :

› **De inflatie koelt sneller af dan verwacht.** Dit kan ertoe leiden dat centrale banken sneller overgaan tot het verlagen van hun rentevoeten. Dit heeft op zijn beurt dan weer een gunstig effect op de economische activiteit.

› **Duitsland** heeft een omvangrijk stimuluspakket aangekondigd in infrastructuur en defensie. Ook de EU heeft een defensiepakket aangekondigd. Een dergelijk pakket kan als extra stimulans fungeren en de economische activiteit in het eurogebied stimuleren, aangezien deze pakketten voornamelijk de eigen Europese industrie wensen te bevoordelen.

2. CONJUNCTUUR IN BRUSSEL

2.1. RECENTE EVOLUTIE VAN DE ECONOMISCHE MARKTACTIVITEIT

Kader 1: Perimeter van de analyse

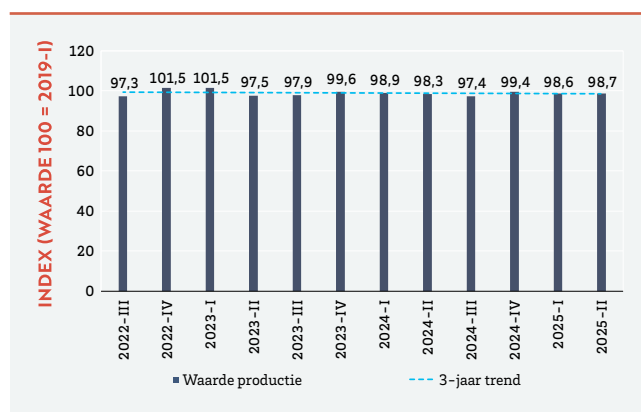
De recente analyse van de Brusselse economische activiteit is gebaseerd op de verwerking van btw-aangiften. Dat betekent dat **alleen de activiteit van de btw-plichtigen¹⁷ daarin is opgenomen**. Samen zijn **deze marktactiviteiten goed voor ongeveer 46 % van de totale toegevoegde waarde in Brussel¹⁸**. De keuze voor deze gegevens vloeit voort uit de behoefte aan recente kwartaalinformatie. Met de btw-gegevens kan de evolutie van de productie in de niet-marktsector niet worden gevolgd. De marktactiviteiten die niet zijn onderworpen aan de btw, zoals de financiële activiteiten, vallen overigens eveneens buiten de perimeter.

Stabilisatie van de activiteit in de marktsector in de eerste helft van 2025

In de eerste helft van 2025 is de productiewaarde in de Brusselse marktsector stabiel gebleven (+0,1 %) jaar op jaar. In de twee andere gewesten is de productiewaarde licht gestegen (+0,4 % in Vlaanderen en +0,8 % in Wallonië).

Over de afgelopen drie jaar vertoonde de activiteit van de Brusselse marktsector een lichte daling (zie grafiek 4).

GRAFIEK 4 : Evolutie van de activiteit in de Brusselse marktsector

Bronnen: Statbel (btw-aangiften), INR (regionale rekeningen), berekeningen BISA

Noot: De cijfers zijn gecorrigeerd voor seizoensschommelingen. De productiewaarde wordt geschat op basis van de sectorale omzet, omgerekend naar toegevoegde waarde (zie kader 2).

Kader 2: Meting van de productiewaarde van de Brusselse marktactiviteit

De indicator voor de productie van de marktactiviteiten is gebaseerd op de kwartaalomzet van de btw-plichtige ondernemingen. De indicator wordt opgebouwd volgens de volgende stappen:

- Sectorale groepering:** De kwartaalomzet van de ondernemingen wordt ingedeeld per sector (NACEBEL op tweecijferig niveau) om de gegevens te groeperen per economisch homogene categorie.
- Correctie voor seizoenseffecten:** De sectorale omzetcijfers zijn gecorrigeerd om seizoensschommelingen te elimineren, waardoor de productie per kwartaal kan worden vergeleken.
- Weging volgens sector:** De voor seizoensinvloeden gecorrigeerde omzet wordt vermenigvuldigd met een sectorale coëfficiënt voor de creatie van toegevoegde waarde. Die coëfficiënt weerspiegelt de verschillende

¹⁷ Bepaalde marktactiviteiten zijn vrijgesteld van de btw. Dat geldt met name voor de meeste financiële en verzekeringsactiviteiten of voor medische activiteiten.

¹⁸ Schatting op basis van de regionale rekeningen voor 2021.

capaciteiten van iedere sector om waarde te genereren uit een gelijkwaardig omzetvolume. Zo genereren handelsactiviteiten over het algemeen minder welvaart per euro omzet dan andere sectoren.

4. **Samenvoeging:** De gewogen sectorwaarden worden samengevoegd om veranderingen in de totale productie van alle marktactiviteiten te meten.

$$P_m = \sum_i CA_i \cdot Coef_VA_i$$

Waarbij:

- P_m staat voor de kwartaalproductie van alle marktactiviteiten.
- CA_i staat voor de voor seizoensinvloeden gecorrigeerde kwartaalomzet voor sector i .
- $Coef_VA_i$ staat voor de sectorale coëfficiënt van toegevoegde-waardecreatie voor sector i .

Toenemende investeringen

In de eerste helft van 2025 zijn de investeringen van de Brusselse marktsector gestegen (+1,2 %), jaar op jaar. De sectoren die hun investeringen in die periode hebben opgevoerd, zijn de IT-activiteiten, de activiteiten van hoofdkantoren en adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer, de voedingsindustrie en de farmaceutische industrie. Daarentegen zijn de investeringen gedaald in de accommodatiesector, na enkele kwartalen van groei.

GRAFIEK 5 : Evolutie van de investeringen in de Brusselse marktactiviteiten

Bronnen: Statbel (btw-aangiften), berekeningen BISA.
Noot: De cijfers zijn gecorrigeerd voor seizoensschommelingen.

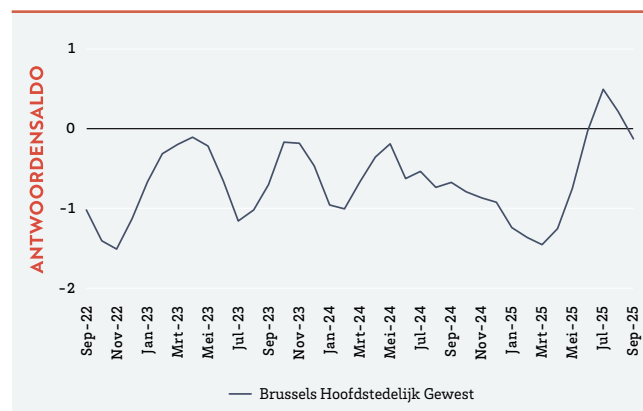
Ondernemersvertrouwen en vertrouwen huishoudens trekt weer aan

Herstel van het ondernemersvertrouwen

In het eerste semester van 2025 verbeterde het vertrouwen van de Brusselse ondernemers. Dit herstel, ondersteund door de **lagere inflatie**, was vooral merkbaar in de sectoren van de zakelijke dienstverlening (zie grafiek 6) en de verwerkende industrie. De ondernemers in de handel namen een eerder afwachtende houding aan.

In de zakelijke dienstverlening overtrof in juli het aantal ondernemers dat hun activiteit als gunstig beoordeelde het aantal ondernemers dat het tegenovergestelde aangaf. Dit is voor het eerst het geval sinds midden 2022. Ook in de rest van België trok het ondernemersvertrouwen aan, zij het minder uitgesproken.

GRAFIEK 6 : Ondernemersvertrouwen in de zakelijke dienstverlening, enquêteresultaten

Bron: NBB (oktober 2025), berekeningen BISA
Noot: antwoordsaldo gecorrigeerd voor seizoensschommelingen, gestandaardiseerde score, driemaandelijkse voortschrijdend gemiddelde

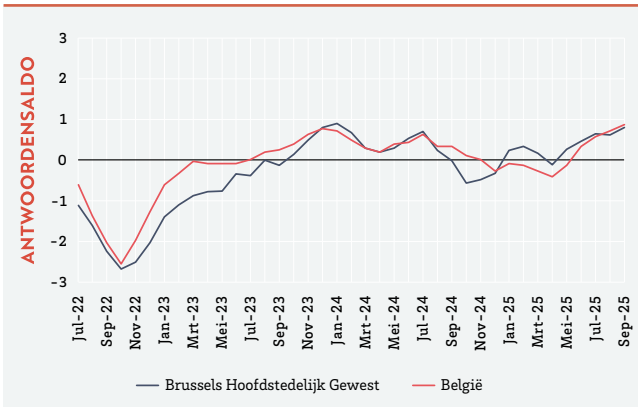
Stijgend vertrouwen van de Brusselse huishoudens

In 2025 ging het vertrouwen van de Brusselse huishoudens erop vooruit, gesteund door de **lagere inflatie** en de **neerwaartse herziening van de werkloosheidsverwachtingen** (zie punt 2.3). Deze vooruitgang werd in april wel licht afgeremd door de aankondigingen van Donald Trump over de handelstarieven, die een invloed kunnen hebben op de internationale handel (zie punt 1).

Ter herinnering: tijdens de energiecrisis van 2022 bereikte het vertrouwen van de huishoudens een historisch dieptepunt (zie grafiek 7). In 2023 herstelde dat vertrouwen geleidelijk

dankzij de dalende energieprijzen, de afnemende inflatie en de stijging van de koopkracht, ondersteund door de automatische loonindexering. In 2024 werd de bezorgdheid onder de huishoudens opnieuw aangewakkerd door de algemene economische vertraging en enkele opmerkelijke aankondigingen, zoals de sluiting van de Audi-site in Brussel en die van Van Hool in Vlaanderen.

GRAFIEK 7 : Consumentenvertrouwen, enquêteresultaten

Bron: NBB (oktober 2025), berekeningen BISA

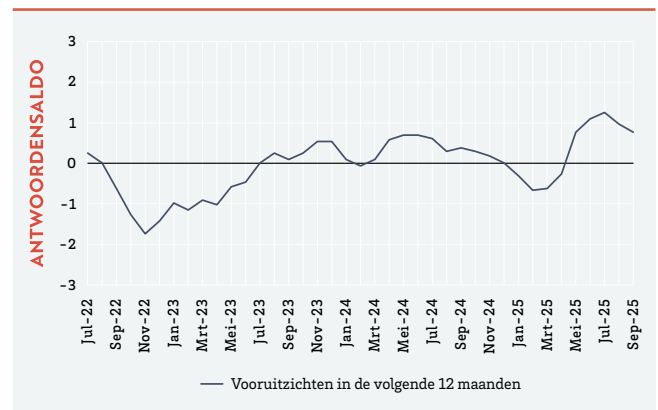
Noot: antwoordensaldo gecorrigeerd voor seizoensschommelingen, gestandaardiseerde score, driemaandelijks voortschrijdend gemiddelde

Huishoudens stellen grote aankopen minder vaak uit

In het tweede kwartaal van 2025 **was er naast een lagere inflatie ook een stijging van de vooruitzichten inzake belangrijke aankopen van de Brusselse gezinnen (zie grafiek 8).**

Eind 2022 bereikten de verwachtingen inzake belangrijke aankopen een uitzonderlijk dieptepunt door de hoge inflatie die te wijten was aan de energiecrisis. In de loop van 2023 en 2024 toonden de huishoudens zich geleidelijk opnieuw bereid om deze aankopen te doen. Begin 2025 zorgde een tijdelijke verhoging van de inflatie voor een onderbreking van die dynamiek, maar vanaf de lente zette de opwaartse trend zich opnieuw voort.

GRAFIEK 8 : Belangrijke aankopen door de Brusselse huishoudens, enquêteresultaten

Bron: NBB (oktober 2025), berekeningen BISA

Noot: antwoordensaldo gecorrigeerd voor seizoensschommelingen, gestandaardiseerde score, driemaandelijks voortschrijdend gemiddelde

2.2. ANALYSE VAN DE BRUSSELSE MARKTACTIVITEIT PER BEDRIJFSTAK

De activiteit van de verwerkende industrie daalde verder in 2025

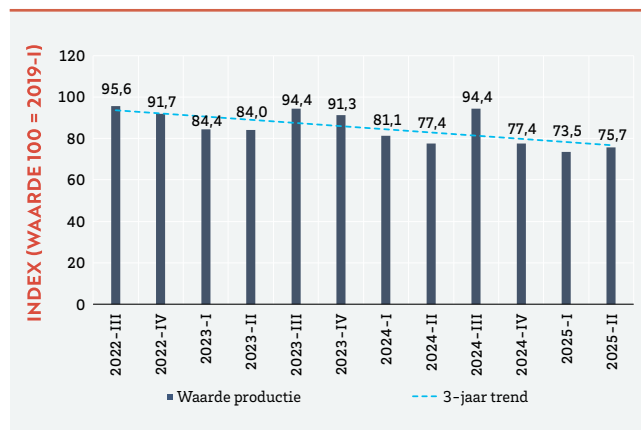
In 2025 **vertegenwoordigde de verwerkende industrie iets minder dan 5 % van de Brusselse markteconomie**, tegenover 22 % in Vlaanderen en 24 % in Wallonië. Bovendien komt een aanzienlijk deel van de productie in deze bedrijfstak overeen met ondersteunende kantooractiviteiten ter ondersteuning van productie in de andere gewesten.

In de eerste helft van 2025 **daalde de productiewaarde van de Brusselse nijverheidssector met 6 % op jaarbasis**. Deze daling kwam vooral door de afgenomen activiteit in de autoproduktie, na de definitieve sluiting van de Audi-fabriek in Vorst op 28 februari 2025. Het vertrek van de autoconstructeur ontnam de Brusselse verwerkende industrie ongeveer een kwart van haar toegevoegde waarde en een vijfde van haar werkgelegenheid.

In tegenstelling tot de autoproductie zijn sommige industriële bedrijfstakken in Brussel gestabiliseerd of gegroeid in de eerste helft van 2025. Dat geldt onder meer voor:

- › de bedrijfstak van de **inzameling, verwerking, en verwijdering van afval en terugwinning**, die opnieuw groeide in de eerste helft van 2025 (+16 %).
- › de bedrijfstak van de **farmaceutische industrie**, waarvan de productiewaarde met 8 % toenam.
- › de **vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken**, waarvan de activiteit gestabiliseerd bleef in deze periode. In 2025 vertegenwoordigden deze bedrijfstakken samen ongeveer 20 % van de toegevoegde waarde van de Brusselse industrie. **De voedingsindustrie is tevens de grootste industriële werkgever in het Gewest.**

GRAFIEK 9 : Evolutie van de activiteit in de Brusselse verwerkende industrie

Bronnen: Statbel (btw-aangiften), INR (regionale rekeningen), berekeningen BISA.

Noot: De cijfers zijn gecorrigeerd voor seizoenschommelingen. De productiewaarde wordt geschat op basis van een conversie van de omzet van de activiteitensectoren in termen van toegevoegde waarde (zie kader 2).

TABEL 1 : Evolutie van de activiteit per industriële bedrijfstak in het Brussels Gewest

Voornaamste industriële bedrijfstakken	Evolutie S1 2024 – S1 2025	Evolutie S1 2019 – S1 2025
Vervaardiging en assemblage van motorvoertuigen	-66 %	-82 %
Inzameling, verwerking en verwijdering van afval en terugwinning	+16 %	+7 %
Vervaardiging van farmaceutische grondstoffen en producten	+8 %	+25 %
Vervaardiging van voedingsmiddelen	0 %	-31 %
Vervaardiging van dranken	0 %	+1 %
Totaal verwerkende industrie	-6 %	-25 %

Bronnen: Statbel (btw-aangiften), INR (regionale rekeningen), berekeningen BISA.

Noot: De productiewaarde wordt geschat op basis van een conversie van de omzet van de activiteitensectoren in termen van toegevoegde waarde.

De bouwsector herstelt

De productiewaarde van de **bouwsector vertegenwoordigt 4,5 % van de volledige Brusselse markteconomie**. In de rest van België is het gewicht van de sector dubbel zo groot.

De Brusselse bouwsector bevindt zich al meerdere jaren in een ongunstige context. Vanaf 2022 zorgden de stijgende prijzen van energie en bouwmaterialen voor extra spanningen in een sector die al verzwakt was door de gezondheidscrisis. Begin 2025 behoorde de bouw tot de sectoren met de sterkste prijsstijgingen in de afgelopen drie jaar. Deze kostenstijging, in combinatie met strengere financieringsvoorwaarden, heeft de vraag langdurig afgeremd, waardoor bouw- en renovatieprojecten werden uitgesteld. Daarnaast heeft de opschorting in 2025 van de steunmaatregelen van de Brusselse renovatiestrategie (Renolution) een bijkomende rem gezet op de activiteit in de sector.

Ondanks deze ongunstige context **lijkt de Brusselse bouwsector zich sinds eind 2024 te herstellen**. In zijn geheel **noteerde de sector een groei van 10 %** in de eerste helft van 2025, jaar-op-jaar. Het herstel is vooral zichtbaar in de bouw van gebouwen en de ontwikkeling van bouwprojecten (+15 % in de eerste helft van 2025) en in de gespecialiseerde bouwwerkzaamheden (+9 %).

De activiteit in de weg- en waterbouw bleef daarentegen dalen (-7 %). Gewestelijke budgettaire beperkingen en een gebrek aan een regering, zouden het herstel van dit segment – dat sterk afhankelijk is van overheidsinvesteringen – kunnen afremmen.

GRAFIEK 10 : Evolutie van de activiteit in de Brusselse bouwsector

Bronnen: Statbel (btw-aangiften), INR (regionale rekeningen), berekeningen BISA.

Noot: De cijfers zijn gecorrigeerd voor seizoenschommelingen. De productiewaarde wordt geschat op basis van een conversie van de omzet van de activiteitensectoren in termen van toegevoegde waarde (zie kader 2).

TABEL 2 : Evolutie van de activiteit per bedrijfstak in de bouwsector in het Brussels Gewest

Bedrijfstakken in de bouwsector	Evolutie S1 2024 – S1 2025	Evolutie S1 2019 – S1 2025
Bouw van gebouwen en ontwikkeling van bouwprojecten	+15 %	- 15 %
Weg- en waterbouw	- 7 %	- 39 %
Gespecialiseerde bouwwerkzaamheden	+9 %	-5 %
Totaal bouwsector	+10 %	- 12 %

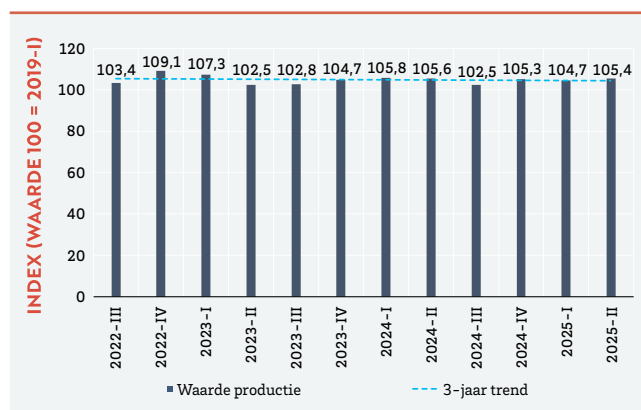
Bronnen: Statbel (btw-aangiften), INR (regionale rekeningen), berekeningen BISA.

Noot: De productiewaarde wordt geschat op basis van een conversie van de omzet van de activiteitensectoren in termen van toegevoegde waarde.

Lichte terugval in de activiteit van de productiediensten

De productiediensten genereren **75 % van de productiewaarde van de markteconomie in Brussel**, tegenover 50 % in de rest van België. Deze groep activiteiten omvat onder meer hoofdkantoren, rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening, telecommunicatie en groothandel.

Tussen 2022 en 2024 kende de activiteit van de productiediensten, lange tijd de belangrijkste groeimotor in het Brussels Gewest, geen vooruitgang meer. In de eerste helft van 2025 kromp de sector zelfs met -1 % jaar op jaar (zie tabel 3).

GRAFIEK 11 : Evolutie van de activiteit in de Brusselse productiediensten

Bronnen: Statbel (btw-aangiften), INR (regionale rekeningen), berekeningen BISA.

Noot: De cijfers zijn gecorrigeerd voor seizoenschommelingen. De productiewaarde wordt geschat op basis van een conversie van de omzet van de activiteitensectoren in termen van toegevoegde waarde (zie kader 2).

De meeste bedrijfstakken van de productiediensten vertraagden in de eerste helft van 2025.

Veel **ondersteunende activiteiten voor de algemene bedrijfsvoering zijn gekrompen**: de activiteiten van hoofdkantoren en adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer daalden met 6 % jaar op jaar, terwijl administratieve en ondersteunende diensten ten behoeve van kantoren en overige zakelijke activiteiten met 2 % terugliepen. De rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening noteerde daarentegen een duidelijke groei van 5 %. Ondanks deze terugval blijven ondersteunende activiteiten voor de algemene bedrijfsvoering investeren in het Brussels Gewest, wat wijst op een mogelijke hervatting van de groei in de komende maanden.

Ook de bedrijfstakken van de informatie- en communicatiesector kent moeilijkheden. Deze ondergaan momenteel een ingrijpende en snelle transformatie door de ontwikkeling van artificiële intelligentie:

- De **telecommunicatiesector** kende een verdere daling van 2 % in de eerste helft van 2025. Sinds 2019 is de waarde van de activiteit in de sector met 16 % gedaald;
- Productie van films en videoprogramma's, maken van geluidsopnamen en uitgeverijen van muziekopnamen** zijn met 2 % gekrompen. Sinds 2019 is de activiteit in de sector met 27 % gedaald;
- Programmeren, computerconsultancy en aanverwante IT-activiteiten daalden met 3 %. Deze neerwaartse trend, die in 2024 begon, volgt op meerdere jaren van sterke groei.

De **groothandel**, die tussen 2019 en 2024 sterk was gekrompen, herstelde zich daarentegen in de eerste helft van 2025 (+4 %).

TABEL 3 : Evolutie van de activiteit per bedrijfstak in de productiediensten in het Brussels Gewest

Voornaamste bedrijfstakken in de productiediensten	Evolutie S1 2024 – S1 2025	Evolutie S1 2019 – S1 2025
Activiteiten van hoofdkantoren en adviesbureaus op het gebied van bedrijfsbeheer	-6 %	+12 %
Groothandel	+4 %	-10 %
Ontwerpen en programmeren van computerprogramma's, computerconsultancyactiviteiten en aanverwante activiteiten	-3 %	+7 %
Telecommunicatie	-2 %	-16 %
Administratieve diensten	-2 %	+73 %
Rechtskundige en boekhoudkundige dienstverlening	+5 %	+16 %
Productie van films en videoprogramma's, maken van geluidsopnamen en uitgeverijen van muziekopnamen	-2 %	-27 %
Totaal productiediensten	-1 %	+6 %

Bronnen: Statbel (btw-aangiften), INR (regionale rekeningen), berekeningen BISA.

Noot: De productiewaarde wordt geschat op basis van een conversie van de omzet van de activiteitensectoren in termen van toegevoegde waarde (zie kader 2).

Lichte stijging van de activiteit van de persoonlijke diensten

De sector van persoonlijke diensten, die onder meer horeca en detailhandel omvat, is goed voor 14 % van de Brusselse markteconomie. In de andere twee Belgische gewesten is de sector van vergelijkbaar belang.

In de eerste helft van 2025 **groeide de productie van de persoonlijke diensten met 1 % op jaarbasis** in het Brussels Gewest.

GRAFIEK 12 : Evolutie van de activiteit in de Brusselse persoonlijke diensten

Bronnen: Statbel (btw-aangiften), INR (regionale rekeningen), berekeningen BISA.

Noot: De cijfers zijn gecorrigeerd voor seizoenschommelingen. De productiewaarde wordt geschat op basis van een conversie van de omzet van de activiteitensectoren in termen van toegevoegde waarde (zie kader 2).

De meeste persoonlijke diensten zijn het jaar relatief goed begonnen. In de eerste helft van 2025:

- › **Eet- en drinkgelegenheden en accommodatie** noteerden een toename van de activiteit, van respectievelijk 4 % en 9 % op jaarbasis. De accommodatiesector heeft aanzienlijke investeringen gedaan in 2023 en 2024.
- › **Sport, ontspanning en recreatie** stegen met 6 % op jaarbasis. Het gewicht van deze activiteiten ligt nu 30 % hoger dan in 2019.

Omgekeerd **namen de commerciële activiteiten af** in de eerste helft van 2025:

- › De **detailhandel** daalde met 1 %, onder meer door een **terugval van de verkoop in de kledingsector**.
- › De handel en reparatie van motorvoertuigen ging met 5 % achteruit.

TABEL 4 : Evolutie van de activiteit per bedrijfstak in de persoonlijke diensten in het Brussels Gewest

Voornaamste bedrijfstakken in persoonlijke diensten	Evolutie S1 2024 – S1 2025	Evolutie S1 2019 – S1 2025
Eet- en drinkgelegenheden	+4 %	+24 %
Verschaffen van accommodatie	+9 %	+17 %
Sport, ontspanning en recreatie	+6 %	+30 %
Detailhandel (met uitzondering van auto's)	-1 %	- 9 %
Handel en reparatie van motorvoertuigen	-5 %	+14 %
Totaal persoonlijke diensten	+1 %	+8 %

Bronnen: Statbel (btw-aangiften), INR (regionale rekeningen), berekeningen BISA.
Noot: De productiewaarde wordt geschat op basis van een conversie van de omzet van de activiteitensectoren in termen van toegevoegde waarde.

2.3. WERKGELEGENHEID EN WERKLOOSHEID

Het aantal Brusselse loontrekkenden is licht gedaald in de eerste twee kwartalen van 2025, maar blijft op een hoog niveau

De kwartaalgegevens van de RSZ (gecorrigeerd voor seizoensschommelingen) maken een analyse mogelijk van de evolutie van de loontrekkende tewerkstelling in het Brussels Gewest volgens de woonplaats, tot het tweede kwartaal van 2025. Loontrekkende tewerkstelling wordt gemeten in het aantal werknemers of in voltijdsequivalenten (VTE, zie glossarium), die de evolutie in het arbeidsvolume aangeven.

Volgens deze cijfers **daalde het aantal Brusselse loontrekkenden licht in de eerste helft van 2025**, kwartaal-op-kwartaal (zie grafiek 13). Het aantal Brusselse loontrekkenden daalde met 0,6 % in het eerste kwartaal van 2025 en met 0,1 % in het daaropvolgende kwartaal. In absolute cijfers komt dit neer op ongeveer 2 200 minder Brusselse loontrekkenden in de eerste helft van 2025.

De daling van het aantal Brusselse loontrekkenden begin 2025 is de eerste die wordt waargenomen sinds het derde kwartaal van 2023. Na een stagnatie in het eerste kwartaal van 2024 is het aantal Brusselse loontrekkenden voortdurend blijven stijgen tijdens de rest van het jaar. Eind 2024 werd een recordhoogte van 356 000 loontrekkenden bereikt. In deze context lijken **de dalingen in de eerste twee kwartalen van 2025 beperkt**. Het aantal Brusselse loontrekkenden lag medio 2025 rond de 354 000, wat nog steeds hoger is dan het cijfer voor dezelfde periode in het voorgaande jaar.

Op Belgisch niveau bleef de loontrekkende tewerkstelling stabiel tijdens de eerste twee kwartalen van 2025. De loontrekkende tewerkstelling in Brussel evolueerde dus anders dan op nationaal niveau. De **mindere prestaties van de loontrekkende tewerkstelling in Brussel tegenover het nationale niveau** zorgden voor een ommekeer van de stijgende trend gedurende 2023 en 2024. Toen groeide de Brusselse loontrekkende tewerkstelling sneller dan op Belgisch niveau. Op gemiddelde jaarbasis steeg de Brusselse loontrekkende tewerkstelling met 1,6 % in 2023 en met 0,6 % in 2024. Voor België was dit respectievelijk 0,1 % in 2023 en 0,1 % in 2024.

De daling van de loontrekkende tewerkstelling in het Brussels Gewest kadert in een context van zowel de lichte inkrimping van de economische activiteit in de sector van de productiediensten (75 % van de Brusselse markteconomie),

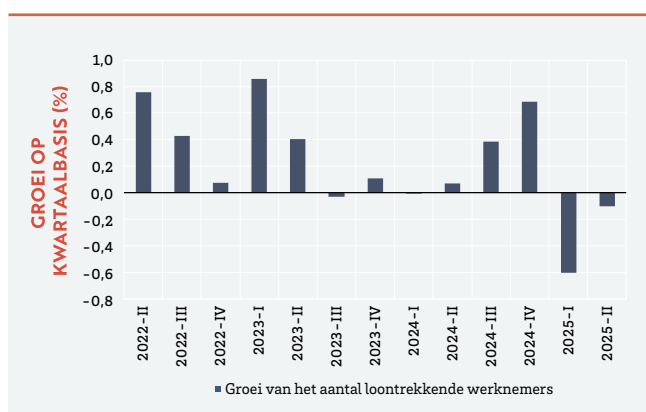
als de definitieve sluiting van de Audi-fabriek in Vorst (zie hoofdstuk 2.2). De meer dynamische evolutie van de loontrekkende tewerkstelling op nationaal niveau kan dan weer worden verklaard door de stijging van de binnenlandse werkgelegenheid in de eerste helft van 2025 (zie hoofdstuk 1.3). Deze groei werd aangedreven door de dienstensector.

In Brussel stabiliseerde de economische activiteit van de sector van persoonlijke diensten echter en die van de productiediensten nam licht af in de eerste helft van 2025 (zie hoofdstuk 2.2). Het is dit verschil in ontwikkelingen in de bedrijfstak van de diensten tussen het Gewest en België, wat de divergentie verklaart in de evolutie van de loontrekkende tewerkstelling tussen Brussel en België.

Net als het aantal Brusselse loontrekkenden, **kromp ook het arbeidsvolume van de Brusselse loontrekkenden in het eerste kwartaal van 2025 (- 0,1 %)**. Daarna volgde echter een **bescheiden stijging in het tweede kwartaal (+ 0,2 %)**. Het arbeidsvolume van de Brusselse loontrekkenden lag in het tweede kwartaal van 2025 iets lager dan een jaar eerder (ongeveer 400 VTE minder). Op jaarbasis is het arbeidsvolume in het Brussels Gewest in 2024 (+ 0,4 %) beduidend minder gegroeid dan in 2023 (+ 2,2 %). De eerste zes maanden van 2025 lijken deze zwakkere groeidynamiek van 2024 verder te zetten.

Op nationaal niveau steeg het arbeidsvolume van de loontrekkenden. Zowel in het eerste als tweede kwartaal steeg deze indicator met 0,3 % (kwartaal-op-kwartaal). Net als voor het aantal loontrekkenden is **de evolutie in het arbeidsvolume op nationaal niveau dus gunstiger dan in Brussel**.

GRAFIEK 13 : Evolutie van het aantal Brusselse loontrekkende werknemers

Bron: RSZ, berekeningen BISA

Noot: loontrekkende tewerkstelling volgens de woonplaats; gegevens gecorrigeerd voor seizoensschommelingen. Als gevolg van technische onregelmatigheden in de RSZ-gegevens over loontrekkende werknemers volgens de woonplaats, zijn de gegevens voor de periode 2018-2021 momenteel niet beschikbaar (november 2025)

De uitzendarbeid stabiliseert op een hoger niveau dan in 2024 en de werkgelegenheidsvooruitzichten in industrie en zakelijke dienstverlening verbeteren

De recente werkgelegenheidsevolutie in Brussel kan worden begrepen via twee gegevensbronnen die gemakkelijk beschikbaar zijn en maandelijks worden bijgewerkt:

- › het aantal gepresteerde uren van werknemers in de Brusselse uitzendsector;
- › de aanwervingsvooruitzichten die blijken uit enquêtes bij ondernemingen.

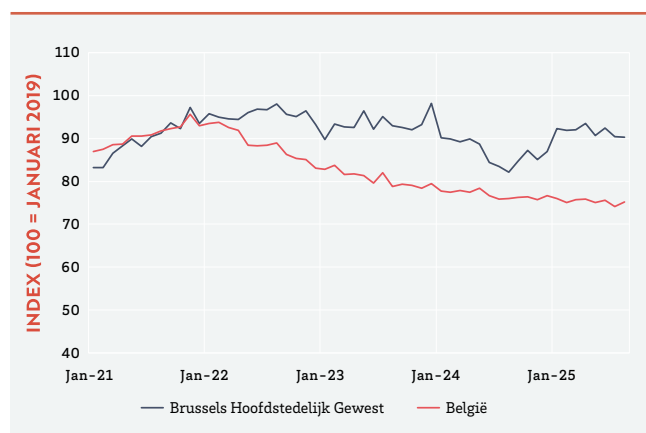
Deze indicatoren zijn zogenaamde voorlopige indicatoren. Dit wil zeggen dat deze indicatoren een inzicht kunnen bieden in de evolutie van de arbeidsmarkt in de nabije toekomst.

De evolutie van het aantal gepresteerde uren in Brusselse uitzendarbeid bleef relatief stabiel tussen januari en september 2025 (zie grafiek 14). De index van het aantal gepresteerde uren in de Brusselse uitzendarbeid bedroeg 90 in september, tegenover 92 in januari, wat een daling is van 2 %. Het minder volatiele evolutieritme staat in contrast met 2024, jaar waarin het gebruik van uitzendarbeid tussen januari en augustus met 8 % daalde, gevolgd door een opleving van 5 % tussen augustus en december. **In 2025 is de index op een iets lager niveau gestabiliseerd dan in 2022 en 2023. De index noteert wel hoger dan in 2024.**

Op nationaal niveau stabiliseerde de daling van het aantal gepresteerde uren in uitzendarbeid, wat in lijn ligt met de waarnemingen uit 2024. De daling die begin 2022 is ingezet, hield aan, maar steeds minder uitgesproken. Jaar op jaar daalde de index met 11 % in januari 2023, met 7 % in januari 2024, maar met slechts 2,2 % in januari 2025. De daling over de eerste acht maanden van 2025 bedroeg 1,5 %.

Aangezien de Brusselse en nationale index in de eerste acht maanden van 2025 op dezelfde manier evolueerden, bleef het verschil stabiel (gemiddeld 16 procentpunten). Dat verschil is groter dan het gemiddelde van de voorbije drie jaar, de periode waarin de divergentie tussen de twee indexen zich heeft gevestigd.

GRAFIEK 14 : Index van het aantal gepresteerde uren in uitzendarbeid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in België (januari 2019 = 100)

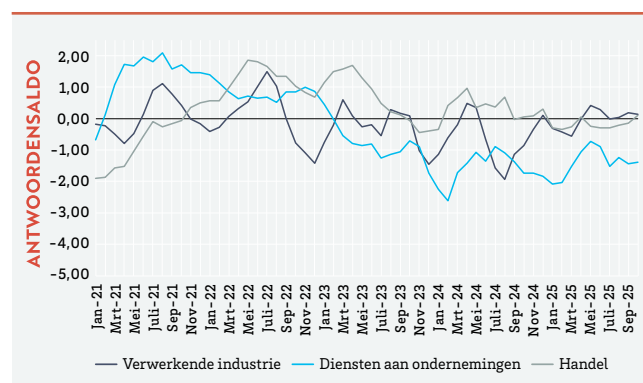
Bron: Federgon, berekeningen BISA

Noot: maandgegevens gecorrigeerd voor seizoensschommelingen

Grafiek 15 toont de evolutie van de aanwervingsintenties voor de komende drie maanden bij de Brusselse ondernemingen die actief zijn in drie activiteitensectoren (zakelijke dienstverlening, handel en industrie). Deze gegevens zijn afkomstig van de NBB-enquêtes bij ondernemingen (zie glossarium). Volgens de cijfers leek de situatie voor de **werkgelegenheidsvooruitzichten** globaal **gunstiger in oktober 2025** dan aan het begin van het jaar:

- Voor de **sector van de zakelijke dienstverlening** wezen de gegevens op een licht **herstel van het optimisme** in de eerste tien maanden van 2025. De aanwervingsintenties verbeterden gestaag tot in mei 2025, namen daarna iets af tot in juli, maar stegen opnieuw licht tussen augustus en oktober. Dankzij dit hernieuwde optimisme benaderen de aanwervingsintenties in de sector hun langetermijngemiddelde, maar ze bleven nog steeds duidelijk daaronder liggen.
- In de **industrie** volgden de werkgelegenheidsvooruitzichten een vergelijkbare evolutie als in de zakelijke dienstverlening, zij het met een **gematigder optimisme**. De vooruitzichten bleven dicht bij het langetermijngemiddelde.
- In de **handel** bleven de aanwervingsintenties stabiel dan in de andere bedrijfstakken gedurende de eerste tien maanden van 2025. Hoewel de aanwervingsintenties zich leken te stabiliseren op een iets lager niveau dan in 2024, **bleef de situatie eerder gunstig**, aangezien de waarden dicht bij het langetermijngemiddelde lagen. Bovendien was er een lichte opleving van de intenties zichtbaar in de laatste drie maanden (augustus tot oktober).

GRAFIEK 15 : Werkgelegenheidsvooruitzichten in de verwerkende industrie, de zakelijke dienstverlening en de handel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, enquêteresultaten

Bron: NBB (oktober 2025), berekeningen BISA

Noot: antwoordensaldo gecorrigeerd voor seizoensschommelingen, gestandaardiseerde score (0 komt overeen met het langetermijngemiddelde), driemaandelijkse voortschrijdend gemiddelde

Al met al wijzen de conjuncturele indicatoren – **het aantal gepresteerde uren in de uitzendarbeid en de werkgelegenheidsvooruitzichten** – op een verbetering van de situatie op de Brusselse arbeidsmarkt tegenover 2024:

- de Brusselse ondernemingen maakten meer gebruik van uitzendarbeid dan in 2024;
- het hernieuwde optimisme over aanwervingen in de industrie en in de zakelijke dienstverlening was een positief signaal, zeker gezien het belang van de laatstgenoemde sector in de Brusselse economie. In de handel bleef het klimaat stabiel, met werkgelegenheidsvooruitzichten dicht bij het langetermijngemiddelde.

De werkloosheid bleef stijgen in 2025, maar de toename was kleiner dan voorheen

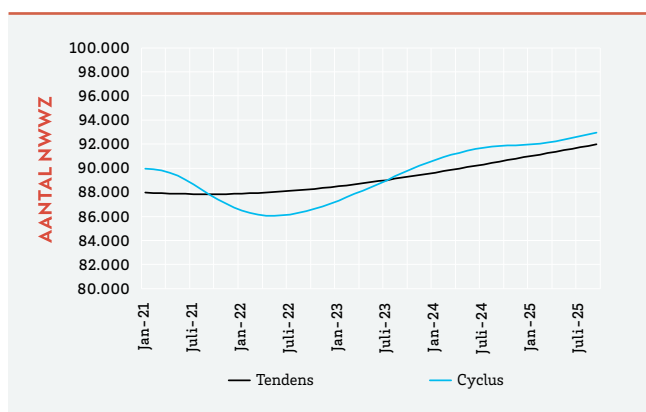
In september 2025 waren in het Brussels Gewest **94 693 personen ingeschreven als niet-werkende werkzoekende (NWWZ, zie glossarium)**, zoals blijkt uit de administratieve werkloosheidsstatistiek van Actiris. Jaar-op-jaar nam het aantal NWWZ toe met 1,4 % (hetzij 1 337 bijkomende NWWZ).

De stijging die in januari 2023 begon, zette zich verder: Tussen januari 2023 en september 2025 steeg het aantal NWWZ vrijwel onafgebroken (+ 6 700 NWWZ). **Vanaf augustus 2024 was de stijging echter gematigder**. Na twee volledige jaren zonder daling jaar op jaar (2023 en 2024) vertoonden januari en augustus 2025 lichte dalingen (- 0,2 % en - 0,8 %). Dit wijst op een tragere stijging van de Brusselse werkloosheid sinds het laatste kwartaal van 2024. Op kwartaalbasis is deze vertraging duidelijk zichtbaar. In de eerste drie kwartalen van 2025 steeg het gemiddelde aantal NWWZ met respectievelijk

0,4 %, 1,4 % en 0,5 %, vergeleken met dezelfde periode in het voorgaande jaar. De gemiddelde stijging jaar op jaar bedroeg echter 3,0 % in de periode 2023-2024.

De conjunctuuranalyse laat eveneens zien dat de stijging van de werkloosheid vertraagt (zie grafiek 16). De analyse maakt ook onderscheid tussen de trend (lange termijn) en de cyclus (tijdelijke afwijkingen rond de trend) in de evolutie van het aantal NWWZ. In grafiek 16 ligt de cyclische curve van de Brusselse werkloosheid nog steeds boven de langetermijntrend, maar sinds eind 2024 is ze er dichterbij gekomen, wat de vertraging in de stijging bevestigt.

GRAFIEK 16 : Conjuncturele evolutie van het aantal NWWZ in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest

Bron: Actiris, berekeningen BISA

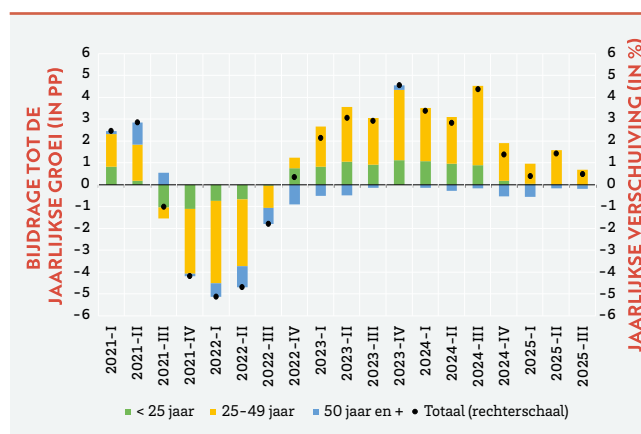
Noot: gegevens gecorrigeerd voor seizoensschommelingen

De evolutie van de administratieve werkloosheid in Brussel **verschilt sterk naar kenmerken** van de NWWZ¹⁹. **Grafieken 17 en 18** tonen de bijdrage van de verschillende NWWZ-categorieën aan de groei (zie glossarium) van de totale Brusselse werkloosheid, voor elk kwartaal vergeleken met hetzelfde kwartaal van het voorgaande jaar. Twee dimensies worden hier geanalyseerd: de leeftijdsgroep en de werkloosheidsduur.

Wat de leeftijd betreft (grafiek 17), **bleven Brusselaars van 25 tot 49 jaar de belangrijkste oorzaak achter de stijging van de administratieve werkloosheid in 2025**, zij het in mindere mate dan in 2023-2024. Deze kleinere rol in 2025 in vergelijking met voorheen, vormde de belangrijkste oorzaak van de vertraging van de groei van het aantal NWWZ sinds het laatste kwartaal van 2024. De bijdrage van jongeren onder 25 jaar was nu nihil. In de periode 2023-2024 was deze daarentegen positief. Bij 50-plussers zette de daling van het aantal werklozen sinds eind 2021 door.

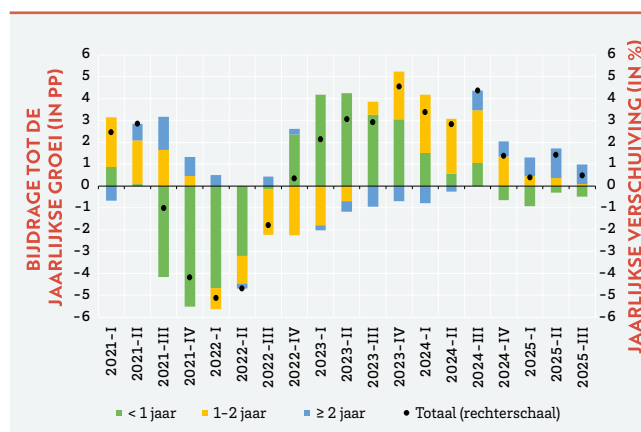
Grafiek 18 bekijkt de splitst de verandering van het aantal NWWZ op volgens duurtijd van de werkloosheid. Uit de grafiek blijkt dat de **belangrijkste oorzaak van de toename in werkloosheid sinds het eerste kwartaal van 2025 ligt in de stijging van het aantal langdurig werklozen** (werkloosheidsduur van minimum 2 jaar). Tegelijkertijd bleef de bijdrage van NWWZ met een duur van één tot twee jaar afnemen ten opzichte van 2024. Dit is de belangrijkste reden voor de vertraging van de stijging van het aantal NWWZ in de eerste drie kwartalen van 2025. Sinds eind 2024 draagt ook de groep werklozen van korte duur (minder dan één jaar) in lichte mate bij tot de daling van de groei.

GRAFIEK 17 : Bijdrage aan de jaarlijkse groei van het aantal NWWZ in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens leeftijdsgroep (pp)

Bron: Actiris, berekeningen BISA

GRAFIEK 18 : Bijdrage aan de jaarlijkse groei van het aantal NWWZ in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens werkloosheidsduur (pp)

Bron: Actiris, berekeningen BISA

¹⁹ De bijdrage van een subgroep aan de totale groei hangt af van twee elementen: (i) het gewicht van deze subgroep in het totaal en (ii) de eigen groei binnen deze subgroep. De groei van het totale aantal Brusselse werklozen wordt daarom uitgesplitst in een gewogen som (door het gewicht van elke subgroep van NWWZ) van de groei van het aantal NWWZ in iedere subgroep.

Terwijl het aantal NWWZ toenam, bleef het aantal beschikbare banen (exclusief uitzendarbeid) verder afnemen in Brussel. De rechtstreeks door Actiris ontvangen vacatures (exclusief uitzendarbeid) zijn sinds het laatste kwartaal van 2022 onafgebroken gedaald. In het derde kwartaal van 2025 is het aantal door Actiris ontvangen vacatures (exclusief uitzendarbeid) met 20 % gekrompen ten opzichte van hetzelfde kwartaal van het voorgaande jaar. In de eerste drie kwartalen van 2025 waren de dalingen telkens sterker dan in 2024.

Aangezien Actiris niet alle regionale vacatures registreert, wordt de analyse van de beschikbare vacatures vervolledigd door de driemaandelijke enquête van Statbel over openstaande vacatures (zie glossarium). Volgens deze enquête waren er 19 708 openstaande vacatures (exclusief uitzendarbeid) in het Brussels Gewest in het tweede kwartaal van 2025. Dat is een daling van 10 % jaar op jaar, wat de trend in de Actiris-cijfers bevestigt. Ondanks een constante daling sinds het tweede kwartaal van 2023, blijft het aantal openstaande vacatures historisch hoog. Ter indicatie: in de periode 2014-2019 bedroeg het gemiddelde voor Brussel ongeveer 15 000.

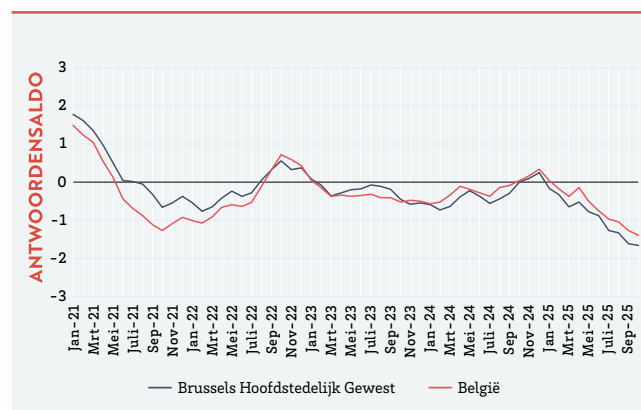
De daling van het aantal beschikbare vacatures (exclusief uitzendarbeid) kan duiden op een verminderde arbeidsvraag door de krimp van de economische activiteit in 2024, die zich in 2025 op dit lagere niveau lijkt te stabiliseren (hoofdstuk 2.1). Het aanhoudend hoge aantal openstaande vacatures wijst op een mogelijke onevenwichtigheid tussen de door de ondernemingen gezochte profielen en de beschikbare profielen onder de NWWZ, of tussen de aangeboden vacatures en de door de werkzoekenden gewenste posten.

De daling van het aantal beschikbare vacatures in combinatie met de stijging van het aantal NWWZ wijst op een relatieve verlichting van de druk op de Brusselse arbeidsmarkt vanuit het standpunt van werkgevers. De toename van het aantal werkzoekenden per beschikbare vacature suggereert in theorie dat het voor bedrijven eenvoudiger wordt om de geschikte kandidaat te vinden. Vanuit historisch perspectief blijft deze verhouding echter zwak, wat wijst op aanhoudende druk op de Brusselse arbeidsmarkt.

Terwijl de administratieve gegevens een steeds groter wordend aantal werkzoekenden aantonen, laten de maandelijkse enquêtes van de NBB (zie glossarium) een zeer optimistische perceptie bij Brusselse huishoudens zien. Uit de enquêteresultaten blijkt dat **de verwachtingen voor de evolutie van werkloosheid in de komende twaalf maanden aanzienlijk verbeterden in 2025** (zie grafiek 19). Een dergelijk optimisme werd niet meer waargenomen sinds de eerste fasen van de opheffing van de lockdowns na de COVID-19-gezondheids crisis (augustus 2020 - augustus 2021). Het hernieuwde optimisme was ook op nationaal niveau zichtbaar, zij het minder sterk. Zowel op Brussels als op Belgisch niveau was de verbetering zo sterk dat de verwachtingen van huishoudens (zowel voor België als voor Brussel) over de werkloosheid duidelijk onder hun langetermijngemiddelde lagen in oktober 2025. Dit kan waarschijnlijk deels worden

verklaard door de aankomende hervorming die voorziet in een beperking van de werkloosheidsuitkeringen tot twee jaar, wat – gezien de politieke verklaringen en de gecommuniceerde intenties – het idee voedt van een daling van de werkloosheid.

GRAFIEK 19 : Werkloosheidsvooruitzichten voor de komende twaalf maanden, enquêteresultaten

Bron: NBB (oktober 2025), berekeningen BISA

Noot: antwoordensaldo gecorrigeerd voor seizoensschommelingen, gestandaardiseerde score, (0 komt overeen met het langetermijngemiddelde), driemaandelijks voortschrijdend gemiddelde; een stijging (daling) van het saldo wijst op een verslechtering (verbetering) van de werkloosheidsvooruitzichten

GLOSSARIUM

› Bijdrage aan de groei (in pp)

De bijdrage aan de groei van een component C tot een totale waarde A wordt gedefinieerd als het product van het groeipercentage van deze component en zijn gewicht in de totale waarde van de vorige periode. De formule voor de bijdrage aan de groei van een component C op de totale waarde A op tijdstip t is de volgende:
$$\frac{C_t - C_{t-1}}{A_{t-1}}$$

Het resultaat wordt uitgedrukt in procentpunten (pp).

› Binnenlandse werkgelegenheid

Tewerkstelling van personen die op een welbepaald grondgebied werken, ongeacht of zij er wonen. Naast de regionale rekeningen die in deze barometer worden gebruikt om de binnenlandse werkgelegenheid te analyseren, bestaan andere gegevensbronnen (bijvoorbeeld de Enquête naar de Arbeidskrachten). Er zijn meerdere factoren die een verklaring bieden voor de verschillen tussen beide bronnen: type gegevens (administratieve of op basis van een enquête), al dan niet rekening houden met de internationale tewerkstelling, de gehanteerde definitie van werk, momenten van de meting, manier van het meetellen van studentenarbeid, raming van zwartwerk... Niet te verwarren met de werkende bevolking van een Gewest, waartoe alle werkenden behoren die in dat Gewest wonen.

› Driemaandelijks vacature-enquête

Elk kwartaal bevraagt Statbel een panel van 11 000 Belgische bedrijven met minstens één werknemer over de openstaande vacatures binnen hun organisatie. Deze enquête beantwoordt aan de statistische behoeften van de Europese Commissie. Een "vacature" is een arbeidsplaats die nieuw gecreëerd is, nog niet ingevuld is of binnenkort vrijkomt, waarvoor de werkgever actief buiten de betrokken onderneming naar een kandidaat zoekt. De gegevens zijn beschikbaar naar activiteitssector, gewest (vestiging) en grootteklasse. Van de 11 000 bevroegde bedrijven hebben er net geen 2 000 hun maatschappelijke zetel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Huishoudens, zelfstandigen en extraterritoriale organisaties en instellingen (zoals ambassades, consulaten, Europese instellingen, WDO, de NAVO, enz.) vallen buiten het bestek van dit enquête. De statistiek over vacatures geeft informatie over de onvervulde vraag naar arbeid. Ze wordt gebruikt voor de analyse van de economische conjunctuur en voor het inschatten van mismatches op de arbeidsmarkt.

› Driemaandelijks verschuiving (in %)

Een evolutie op kwartaalbasis vergelijkt de waarde van een grootte met een interval van een kwartaal. Zo wordt de driemaandelijks verschuiving van een variabele X tijdens een kwartaal T berekend met de volgende formule:

$$\text{Groeivoet in driemaandelijks verschuiving} = \frac{X_T - X_{T-1}}{X_{T-1}}$$

› Economische activiteit

In deze publicatie wordt de ontwikkeling van de economische activiteit weergegeven aan de hand van twee maatstaven:

- **Bruto Binnenlands Product (bbp):** deze indicator meet de welvaart die in een bepaalde periode wordt gecreëerd. Die komt overeen met de waarde van de productie minus het intermediaire verbruik (waarde van de aankopen).
- **Omzet:** Dit komt overeen met de waarde van de productie (waarde van de verkopen) binnen de sectoren van de niet-financiële markteconomie. Deze maatstaf maakt het mogelijk de economische activiteit binnen bepaalde grenzen te begrijpen:
 - Een beperkt toepassingsgebied: alleen de ontwikkeling van de activiteit van de sectoren van de niet-financiële markteconomie wordt door deze maatstaf bestreken. In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest genereren deze sectoren 47 % van de totale welvaartscreatie van het gewest.
 - Een zeer onvolmaakte maatstaf van welvaartscreatie: van de ene sector tot de andere of van de ene periode tot de andere kan hetzelfde omzetcijfer een verschillende welvaartscreatie vertegenwoordigen omdat het intermediair verbruik varieert.

› Enquêtes van de NBB bij de consumenten

Elke maand ondervraagt de NBB een variabel staal van 1 850 Belgische gezinnen, waarvan 350 Brusselse. Deze op Europees niveau geharmoniseerde enquête peilt bij de consumenten naar hun perceptie van het toekomstige economische klimaat en hun plannen op vlak van sparen en uitgaven. De berekening van elk van de reeksen is gebaseerd op de som van de saldi van de antwoorden (verschil tussen het percentage deelnemers dat een stijging heeft aangegeven en het percentage dat een daling aangeeft). Vervolgens wordt een samenvattende indicator berekend op basis van de saldi van de antwoorden die betrekking hebben op de verwachtingen van de consumenten betreffende de economische situatie en de werkloosheid, alsook op hun spaargedrag en financiële situatie tijdens de komende twaalf maanden.

› Enquêtes van de NBB bij de ondernemingen

Elke maand ondervraagt de NBB een vast panel van ongeveer 5 000 Belgische bedrijven over de huidige stand van zaken van hun activiteiten en hun vooruitzichten op korte termijn. De vragen hebben betrekking op de waardering van de voorraden en het orderboek, de evolutie hiervan of de vooruitzichten inzake tewerkstelling en vraag. De berekening van elk van de reeksen is gebaseerd op de som van de saldi van de antwoorden (verschil tussen het percentage deelnemers dat een stijging heeft aangegeven en het percentage dat een daling aangeeft). Vervolgens wordt een samenvattende indicator van het vertrouwen van de ondernemingen berekend op basis van de bekomen antwoorden. Het is een gewogen indicator, gebaseerd op 14 vragen aan bedrijven, die een gewicht geven van 65 % aan de antwoorden van ondernemingen in de industrie, 15 % aan deze van ondernemingen in de bouwnijverheid, 15 % aan deze van ondernemingen in de zakelijke dienstverlening en 5 % aan deze van ondernemingen in de handel.

› Gestandaardiseerde score

Een variabele standaardiseren betekent de verwachting aftrekken van elk van de oorspronkelijke waarden en al deze waarden delen door zijn standaarddeviatie. Het resultaat hiervan zijn gegevens, los van de gekozen eenheid of schaal, maar ook variabelen met hetzelfde gemiddelde en dezelfde spreiding. De schommelingen kunnen nu gemakkelijker vergeleken worden.

› Jaarlijkse verschuiving (in %)

Een evolutie op jaarbasis vergelijkt de waarde van een grootheid op twee data die één jaar van elkaar gescheiden zijn. Zo wordt op basis van driemaandelijke gegevens de jaarlijkse verschuiving van een variabele X tijdens een kwartaal T berekend met de volgende formule:

$$\text{Groeivoet in jaarlijkse verschuiving} = \frac{X_T - X_{T-4}}{X_{T-4}}$$

› Koopkracht van de huishoudens

Het **beschikbare inkomen** van de huishoudens is het inkomen dat een huishouden tot haar beschikking heeft voor consumptie en sparen. Het is de som van:

- inkomsten zoals lonen en bezoldigingen;
- sociale uitkeringen (pensioenen, werkloosheidsuitkeringen enz.);
- financiële inkomsten; min belastingen en sociale bijdragen.

Het beschikbare inkomen wordt uitgedrukt in reële termen wanneer het wordt aangepast om de effecten van prijsvariëaties van het ene jaar op het andere te elimineren.

De **koopkracht** van de huishoudens wordt geschat als het **reële beschikbare inkomen per inwoner**

› Niet-werkende werkzoekende (NWWZ)

Persoon zonder bezoldigde baan die als werkzoekende is ingeschreven bij een openbare tewerkstellingsdienst. (Bron: Actiris).

› Procentpunt (pp)

De procentpunt is de eenheid van het absolute verschil tussen twee in procenten uitgedrukte cijfers. Tussen een werkloosheidsgraad van 12,3 % het ene jaar en van 15,6 % het andere jaar is het verschil zodoende 3,3 procentpunten.

› Voltijds equivalent (VTE)

Voltijds equivalent is een meeteenheid om statistieken over de werkgelegenheid met elkaar te vergelijken, ondanks de verschillen in gewerkte uren. Het wordt gedefinieerd als de verhouding tussen het aantal gewerkte uren van een individu en het gemiddeld aantal gewerkte uren door een voltijdse werknemer. Zo is een voltijdse werknemer (40 uur per week) een VTE, terwijl een persoon die deeltijds 20 uur per week werkt, overeenkomt met 0,5 VTE. Het aantal werknemers van een bedrijf, een sector of een land kan worden opgeteld en uitgedrukt in voltijdse equivalenten. (Bron: Eurostat)

REFERENTIES

- › Baker, S.R.; Bloom, N and Davis, S.J. (2016). « Measuring Economic Policy Uncertainty » The Quarterly Journal of Economics 131(4), p. 1593-1636.
- › Caldara, D; Iacoviello, M.; Molligo, P.; Prestipino, A. & Raffo, A. (2019). « The economic effects of trade policy uncertainty ». Journal of Monetary Economics 109, p. 38-59.
- › EUROPESE CENTRALE BANK (september 2025). « ECB staff macroeconomic projections for the euro area », Europese Centrale Bank.
- › EUROPESE CENTRALE BANK (februari 2025). « Economic Bulletin, issue 1/2025 », Europese Centrale Bank.
- › EUROPESE CENTRALE BANK (augustus 2025). « Economic Bulletin, issue 5/2025 », Europese Centrale Bank.
- › EUROPESE COMMISSIE (mei 2025). « European Economic Forecast, Spring 2025: Moderate growth amid global economic uncertainty », European Economy Institutional Paper 318, Europese Commissie.
- › FEDERAAL PLANBUREAU (september 2025). « Economische begroting – Economische vooruitzichten 2025-2026 van september 2025 », FPB.
- › INSTITUUT VOOR DE NATIONALE REKENINGEN (augustus 2025). « De Belgische economische bedrijvigheid steeg in het tweede kwartaal van 2025 met 0,2 % », INR.
- › INTERNATIONAAL MONETAIR FONDS (oktober 2024). « World Economic Outlook, October 2024 : Policy Pivot, Rising Threats », IMF, World Economic Outlook.
- › INTERNATIONAAL MONETAIR FONDS (januari 2025). « World Economic Outlook, January 2025 : Global Growth: Divergent and Uncertain », IMF, World Economic Outlook.
- › INTERNATIONAAL MONETAIR FONDS (april 2025). « World Economic Outlook, April 2025 : A Critical Juncture amid Policy Shifts », IMF, World Economic Outlook.
- › INTERNATIONAAL MONETAIR FONDS (juli 2025). « World Economic Outlook, July 2025 : Global Economy: Tenuous Resilience amid Persistent Uncertainty », IMF, World Economic Outlook.
- › INTERNATIONAAL MONETAIR FONDS (oktober 2025). « World Economic Outlook, October 2025 : Global Economy: Tenuous Resilience amid Persistent Uncertainty », IMF, World Economic Outlook.
- › OESO (december 2024). « OECD Economic Outlook, Volume 2024 Issue 2 – Resilience in uncertain times », OESO.
- › OESO (maart 2025). « OECD Economic Outlook, Interim Report March 2025 – Steering through uncertainty », OESO.
- › OESO (maart 2025). « OECD Economic Outlook, Volume 2025 Issue 1– Tackling Uncertainty, Reviving Growth », OESO..

LIJST VAN TABELLEN

- › Tabel 1 : Evolutie van de activiteit per industriële bedrijfstak in het Brussels Gewest
- › Tabel 2 : Evolutie van de activiteit per bedrijfstak in de bouwsector in het Brussels Gewest
- › Tabel 3 : Evolutie van de activiteit per bedrijfstak in de productiediensten in het Brussels Gewest
- › Tabel 4 : Evolutie van de activiteit per bedrijfstak in de persoonlijke diensten in het Brussels Gewest

LIJST VAN GRAFIEKEN

- › Grafiek 1 : Evolutie van het bbp van de wereld, de eurozone en België
- › Grafiek 2 : Evolutie onzekerheidsindex Handelsbeleid
- › Grafiek 3 : Gewogen gemiddeld handelstarief in de VS tijdens de eerste jaarhelft van 2025
- › Grafiek 4 : Evolutie van de activiteit in de Brusselse marktsector
- › Grafiek 5 : Evolutie van de investeringen in de Brusselse marktactiviteiten
- › Grafiek 6 : Ondernemersvertrouwen in de zakelijke dienstverlening, enquêteresultaten
- › Grafiek 7 : Consumentenvertrouwen, enquêteresultaten
- › Grafiek 8 : Belangrijke aankopen door de Brusselse huishoudens, enquêteresultaten
- › Grafiek 9 : Evolutie van de activiteit in de Brusselse verwerkende industrie
- › Grafiek 10 : Evolutie van de activiteit in de Brusselse bouwsector
- › Grafiek 11 : Evolutie van de activiteit in de Brusselse productiediensten
- › Grafiek 12 : Evolutie van de activiteit in de Brusselse persoonlijke diensten
- › Grafiek 13 : Evolutie van het aantal Brusselse loontrekkende werknemers
- › Grafiek 14 : Index van het aantal gepresteerde uren in uitzendarbeid in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en in België (januari 2019 = 100)
- › Grafiek 15 : Werkgelegenheidsvooruitzichten in de verwerkende industrie, de zakelijke dienstverlening en de handel in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, enquêteresultaten.
- › Grafiek 16 : Conjuncturele evolutie van het aantal NWWZ in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
- › Grafiek 17 : Bijdrage aan de jaarlijkse groei van het aantal NWWZ in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens leeftijdsgroep (pp)
- › Grafiek 18 : Bijdrage aan de jaarlijkse groei van het aantal NWWZ in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest volgens werkloosheidsduur (pp)
- › Grafiek 19 : Werkloosheidsvooruitzichten voor de komende twaalf maanden, enquêteresultaten

